

הבצעים מוגבלים

הקשר בין דרישות הדרג המדיני ובין הישגי הדרג הצבאי

הצעה לגישה שונה מהגישה המקובלת בצה"ל לתיאור הקשר בין החשיבה וקבלת ההחלטות בדרג המדיני, ובין האופן שבו הדרג הצבאי המקצועי מתכנן ומבצע מבצעים צבאיים, בעיקר בהקשר המבצעים המוגבלים

צה"ל במערב בירות, מלחמת לבנון הראשונה (1982). לצד רמות המלחמה, המסווגים את הפעילות הביטחונית-צבאית באופן מבני-מדרגי, ניתן לסווג את המלחמות לפי מטרותיהן, המבטאות את הרצון של הדרג המדיני ואת הסיבות ליציאה למלחמה

מטרות המלחמה - בין מבצעים מוגבלים למבצעי הכרעה

לצד רמות המלחמה, המסווגות את הפעילות הביטחונית צבאית באופן מבני-מדד, ניתן לסווג את המלחמות לפי מטרותיהן, המבטאות את הרצון של הדרג המדיני ואת הסיבות ליציאה למלחמה. בהיסטוריה האנושית של אלפי שנות לחימה, הופעלו הצבאות למגוון מטרות ולמגוון צרכים ורצונות מדיניים, החל ממטרות רחבות של הכרעה צבאית – שיכולה להוביל להכרעה מדינית של היריב, שביטוייה המעשיים עשויים להיות כבוש שטח וניכוסו, הפלת שלטון היריב ונטילת ריבונותו – וכלה במטרות של הרתעה או אכיפה לסוגיהן. בצה"ל נהוג להמשיג את מטרות הפעלת הכוח במנעד שבין שתי תכליות או שתי גישות: מבצעים מוגבלים ומבצעים להכרעה.⁵ יש קושי מובנה בדיון על המונחים הכרעה והגבלה, משום שקיימות להם פרשנויות רבות בכל רמות המלחמה, ובמיוחד בהכרעה ישנו קושי להבחין בין ההכרעה ברמה האסטרטגית לבין זו ברמה הטקטית. בכדי לנטרל קושי זה, אציין שההגבלות והאילוץים קיימים בכל רמות המלחמה במונחים שונים – הכרעה יכולה להיות טקטית, ויכולה להיות אסטרטגית, והגבלות על המלחמה יכולות לחול על כל הרמות מנימוקים שונים – מדיניים, חוקיים, מוסריים, לוגיסטיים ומשפטיים. עניין זה מחייב להסביר בכל מקום שבו מוזכרים המונחים האלו את פירושם המדויק.

הקשר בין רמות המלחמה ומטרות המלחמה

בשנים האחרונות ישנו עיסוק גובר בצה"ל במבצעים המוגבלים, והעניין בא לידי ביטוי באסטרטגיית צה"ל ובתורות המטכ"ליות. במסמכים האלו נקבע קשר ישיר בין רמות המלחמה לבין מטרות המלחמה, כך שההגבלה הקיימת ברמת מלחמה אחת, מחייבת את כל הרמות שתחתיה, כפי שמובא באסטרטגיית צה"ל:⁶

מערכה מוגבלת

א. צה"ל יידרש לעיתים לקיום מערכות שההישג הנדרש מהן מוגבל או תחום. לרוב, סוג מערכות זה יביא לתוצאה מוגבלת בהיבט הפגיעה באויב, במטרה להחזיר רגיעה ולהרתיע שוב בעתיד.
 ב. הגיון הפעולה מאופיין בפעולה ממוקדת ומוגבלת של מבצעים ליעדים בעלי ערך אסטרטגי, בשילוב עם מאמץ הגנתי והצגת פוטנציאל למימוש הכרעה צבאית. פעולות אלו ימחישו לאויב את עוצמת הנזק הפוטנציאלי הצפוי מהידרדרות המצב ומהמועילות הנמוכה של פעולתו אם לא יחדל ממדיניותו ויצרו עליו לחץ להפסיק פעולתו.

כלומר, כאשר צה"ל נדרש למבצע שההישג המדיני שלו מוגבל, התוצאה הצבאית הנדרשת תהיה ממילא גם היא מוגבלת. נוסף על כך מובהר שלא נדרשת במבצעים האלה הכרעה צבאית, אלא רק הצגת פוטנציאל להכרעה.

הגישה הזו, היוצרת קשר בין ההכרעה או ההגבלה ברמות המלחמה

סא"ל מתניה צחי, ראש ענף ההדרכה והתרגילים במטכ"ל*

התורה הצבאית מחלקת את העשייה בהקשרים של הביטחון הלאומי והצבא לכמה רמות, המכונות בשפה הצבאית "רמות המלחמה" או "רמות העימות".¹ שלוש מהן עושות שימוש במונחים שטבע קלאוזביץ, והרביעית מאוחרת יותר. אלו הן הרמות:

- הרמה המדינית או רמת האסטרטגיה רבתי.
- רמת האסטרטגיה הצבאית.
- הרמה הטקטית.

הרמה הנוספת, המאוחרת יותר, היא הרמה המערכתית.² בין הרמות קיים קשר לוגי: הרמה המדינית קובעת את יעדי המלחמה; הרמה האסטרטגית הצבאית מתכננת אותה, ומנהלת אותה על-פי המדיניות; הרמה הטקטית מקיימת את הלחימה בפועל והרמה המערכתית – במקרים שהיא קיימת³ – מקשרת בין הרמה הטקטית לרמה האסטרטגית כך שהקרבות ישרתו את מטרות המערכה ושהמערכות ישרתו את מטרות המלחמה.

מאמר זה מציע גישה שונה מהגישה המקובלת בצה"ל לתיאור הקשר בין החשיבה וקבלת ההחלטות בדרג המדיני, ובין האופן שבו הדרג הצבאי המקצועי מתכנן ומבצע מבצעים צבאיים, בעיקר בהקשר המבצעים המוגבלים, ומקנה בכך אפשרות לחשיבה מחדש על תכנון מבצעים צבאיים וביצועם.

רמות המלחמה

הטבלה הבאה, המעובדת מתורת המבצעים של צה"ל,⁴ מתארת את ארבע הרמות כפי שנתפשות בצה"ל:

רמות העימות - רמות המלחמה	הדרג	ההיבט הגיאוגרפי	מדרג המבצעים
רמת האסטרטגיה רבתי	הדרג המדיני (הממשלה)		
רמת האסטרטגיה הצבאית	המפקדה הכללית	זירת המלחמה	מערכה רבתי
הרמה המערכתית או רמת המערכה	המפקדות הראשיות	זירות המבצעים	מבצע ראשי, מערכה נמוכה
הרמה הטקטית והטכנו-טקטית	הגיס ומטה		מבצע, קרב, התנגשות

הטבלה מראה את ארבע הרמות, ואת הביטויים המעשיים שלהם בדרג הצבאי, בהיבט הגיאוגרפי ובמדרג המבצעים.

מדיניים מוגבלים, ולא מעבר לכך. התלות הזו בין הרמות בקביעת אופי הלחימה מהווה בעיה משתי סיבות מרכזיות.

1. ההיסטוריה מלמדת שהתלות הזאת אינה מחויבת, למשל, במלחמות ששת הימים בחזית המצרית. מטרת המלחמה בחזית זו היו להסיר את האיום המצרי באמצעות השבת המצב הצבאי בסיני לקדמותו (כלומר, שהצבא המצרי יתרחק מגבול ישראל ולא יחסום את מצרי טיראן), ללא דרישה להפלת המשטר המצרי או כיבוש שטחו והשמדת צבאו. לשם כך הוטלה על צה"ל המשימה להשמיד את חיל האוויר המצרי (בעיקר מחשש הפגיעה בעורף) ואת מרב כוחות האויב בסיני, ולהתייצב קרקעית על קו הנמצא בערך בשליש סיני (ככלל, בקו אל עריש-אבו עגילה). בפועל, כבש צה"ל את כל סיני, השמיד את הצבא המצרי בו, ואת חיל האוויר המצרי. כך שלמעשה מטרה מדינית מוגבלת תורגמה בפועל להישגים צבאיים משמעותיים מאוד.

2. יצירת קשר הכרחי בין הרמות מצמצמת את גמישות החשיבה בצה"ל. הסיבה לכך היא שהקשר הזה מתעל את התכנון הצבאי למנוע צר של פתרונות, בכך שמחייב לקשר הישגים מבצעיים מוגבלים למטרות מוגבלות, ומקשה על תכנון מבצעים מגוונים לכל צורך מדיני. קשר זה מנוגד גם לעיקרון של "אי המעבריות

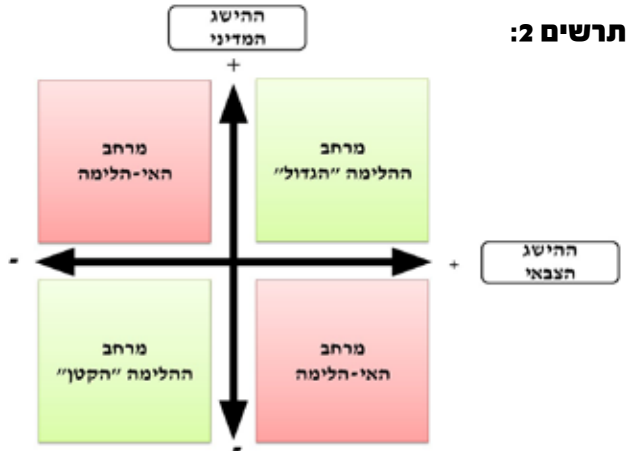
השונות מופיעה גם בתורת המבצעים המוגבלים: "מבצעים מוגבלים מופיעים במקרים שבהם הדרג המדיני מנחה את צה"ל להשיג הישגים מוגבלים מול האויב. [...] במבצעים המוגבלים לרוב לא תישלל יכולתו של האויב לפעול נגדנו [...] הגיון הפעולה יכוון לפגיעה באויב ביעדים בעלי ערך אסטרטגי בשילוב מאמץ הגנתי והצגת פוטנציאל להכרעה צבאית".⁷

בשנים האחרונות ישנו עיסוק גובר בצה"ל במבצעים המוגבלים, והעניין בא לידי ביטוי באסטרטגיית צה"ל ובתורות המטכ"ליות

נמצאנו למדים, שעל-פי הגישה בצה"ל, ההשפעה של הדרג המדיני על הדרג הצבאי קובעת את האופי הצבאי של המבצע, ובמבצעים המוגבלים הגבלה ברמה בכירה מחייבת הגבלה ברמה זוטרה יותר. מן הגישה הזאת ייתכן שמשתמע שקיימת גם השפעה זהה בכיוון ההפוך - שמבצעים צבאיים מוגבלים יכולים לאפשר רק הישגים

ההצגה הזאת מחלקת את הקשר הבין מדרגי, בין הדרג המדיני לדרג הצבאי הבכיר לשני סוגי מרחבים שאותם ניתן לכנות מרחבי הלימה ומרחבי אי-הלימה בין-מדרגיים:

יש להדגיש שאין מדובר פה במודל מתמטי מדויק, אלא ברעיון תיאורטי, מופשט ועקרוני.

מרחבי הלימה הם המרחבים שבהם הדרישה המדינית מתלכדת, מבחינת גודלה, עם ההישג הצבאי הנדרש מהצבא: מרחב ההלימה "הגדול" מתאר מצב שבו הדרג המדיני מבקש לשנות באופן יסודי את המצב האסטרטגי, והצבא פועל להשגת המטרה הזאת. מרחב ההלימה "הקטן" מתאר מצב שבו הדרישה של הדרג המדיני היא להימנעות משינויים יסודיים במצב האסטרטגי, תוך שימוש בכלי צבאי של פעולות המשיגות תוצאות מוגבלות ומתוחמות. המשותף למרחבים אלה הוא ההלימה בין הרצון המדיני לתפוקה הצבאית, ולהלן כמה דוגמאות למרחבי הלימה:

1. במלחמת סיני המטרות המדיניות של ישראל היו הפלת משטרו של נאצר, מניעת ההתעצמות של מצרים באמצעות עסקת הנשק הצ'כוסלובקית-מצרית ופתיחת תעלת סואץ ומצרי טיראן לשיט ישראלי. אלה היו מטרות מלחמה "גדולות" שגובשו בשיתוף שתי המעצמות בריטניה וצרפת, שגם להן היו מטרות דומות במלחמה.⁹ גם ההישגים הצבאיים היו "גדולים" - כיבוש סיני וגירוש הצבא המצרי ממנו בימים ספורים, וגם שיתוף הפעולה הצבאי עם בריטניה וצרפת. לפיכך, מלחמת סיני היא דוגמה למרחב ההלימה "הגדול".
2. המטרות של ישראל בצאתה למלחמת לבנון הראשונה היו: חיסול פיזי של המחבלים בלבנון מבחינות מדינית וצבאית; הסגת הכוחות הסוריים מדרום בקעת הלבנון; הקמת ממשלה חוקית (בראשות הנוצרים) ידידותית לישראל, והפסקת הפגיעה ביישובי הצפון מלבנון. לכל הדעות, אלה הן מטרות "גדולות".¹⁰ גם ההישג הצבאי היה גדול - השמדת הכוח המזוין של אש"ף ופגיעה בכוחות הסוריים.
3. במלחמת העולם השנייה מטרת המלחמה של בעלות הברית הייתה מוחלטת - כניעה ללא תנאי, וגם על הפעלת העוצמה הצבאית היו הגבלות מעטות ביותר, שנגעו בעיקר לאתיקה ולדיני המלחמה הבסיסיים ביותר: למשל, אי שימוש בגז רעיל ויחס לשבויים על-פי אמנות בין-לאומיות - וגם זה לא בכל החזיתות. כלומר, במקרה

בין הרמות,⁸ שלפיו יחסי הגומלין בין הרמות אינם מעבריים או רציפים, אלא יכולים להיות בצירופים שונים ואף הפוכים. הצירופים יכולים להיות בהבדלים בין הגנה להתקפה (לדוגמה, מגננה אסטרטגית הכוללת התקפות טקטיות) וכן בשונות בהגבלות על רמות המלחמה.

משום כך מוצע להימנע מהקישור הישיר בין המטרות ברמות המלחמה, ולהתייחס לעניין באופן רב ממדי ומורכב, כפי שיוסבר להלן.

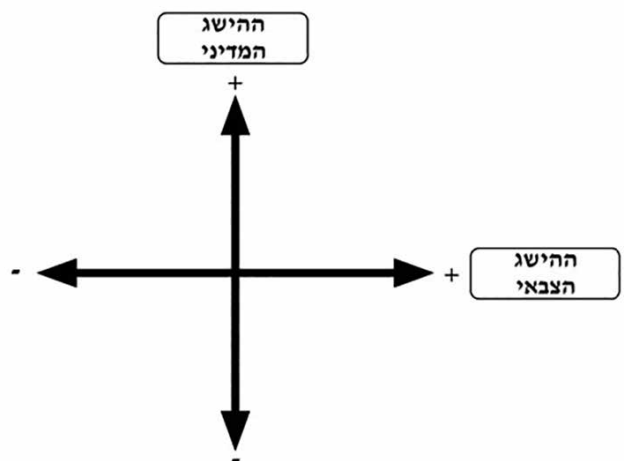
הצעה לקישור אחר בין הרמות

ניתן להציע גישה אחרת לתיאור הקשר בין רמת המלחמה המדינית לרמת המלחמה האסטרטגית, שתשמר את המדרג ביניהן ואת עיקרון אי-המעבריות ביניהן, ותאפשר להגדיל את הגמישות מבחינות תכנונית וביצועית. על-פי הגישה המוצעת, לא מתקיים קשר ישיר וחד-ערכי בין הרמות, וייתכנו מצבים שבהם נדרש ברמה המדינית הישג מוגבל, אך מבחינה צבאית יתוכננו תוכניות פעולה להשגת הישגים משמעותיים. הגישה הזאת מאפשרת גמישות מחשבתית בצה"ל לתכנון מגוון צורות ושיטות להפעלת הכוח, שיתאימו למגוון צרכים שיידרשו על-ידי הדרג המדיני. הניתוק כמובן אינו מתאר נתק מוחלט, מפני שרמות המלחמה כרוכות זו בזו ומשפיעות זו על זו, אך ההצעה מאפשרת מבנה תיאורטי גמיש יותר, המאפשר לשקף את התלות הקיימת ולצמצמה ככל האפשר.

על פי ההצעה, נתאר את ההישגים המדיניים כרצף בין הישג "קטן", כמו השבת הרתעה או השבת המצב לקדמותו, לבין הישג "גדול", כמו הפלת משטר, כיבוש שטח או ניכוס. ההישגים הצבאיים יתוארו אף הם ברצף שבין "קטן", למשל, פגיעה מצומצמת בכוח הצבאי של האויב, לבין "גדול" - פגיעה משמעותית יותר בכוח הצבאי של האויב. אין מדובר רק בתשומות הצבאיות, כלומר, הכוח המופעל, זאת משום שיכול להיות שיופעל כוח רב להישג קטן, אלא בעיקר על התוצאה המצופה מהפעלת הכוח (למרות שלרוב ישנו קשר ביניהם).

את הקשר בין רמות המלחמה נתאר כמערך דו-ממדי, ולא כמערך מדרגי קשיח, המאפשרת לצמצם את התלות בין הרמות, ולהגדיל את הגמישות בתכנון בצה"ל, כפי שמראה תרשים 1:

תרשים 1: הסתכלות דו-ממדית על הקשר בין הרמה המדינית לרמה האסטרטגית

יישום הגישה בתכנון מבצעים מוגבלים בצורה"ל"

העולה מכך הוא שניתן לתכנן מבצעים צבאיים שהם מוגבלים מבחינת ההישג המדיני הנדרש מהם, אך אינם מוגבלים מבחינת ההישג הצבאי שנדרש להשיג במהלכם. המרחבים האלה חסרים כיום בשיח המדיני-צבאי, ובהם טמונה האפשרות לפריצת השיח ולהצעת רעיונות חדשים להתמודדות עם האתגרים שמולנו.

למשל, במצב שבו הדרג המדיני מעוניין בהישג מוגבל מול האויב שמולו, למשל, שימור המצב האסטרטגי וחדוש ההרתעה או חיזוקה, ללא השמדתו או הפלת משטרו - דרישה "קטנה" במונחים של מאמץ זה. בהיבט הצבאי יכול הצבא להציע מגוון תוכניות שתפוקותיהן "קטנות", כמו: פגיעה בנכסים ובתשתיות, פגיעה בדרגים נמוכים של האויב וכדומה.

מבצע "צוק איתן" ומלחמת לבנון השנייה מדגימים את האופן הזה בכך שההישג הצבאי בהם היה מוגבל, בהתאמה לדרישה מדינית מוגבלת, שבאה לידי ביטוי בהימנעות מהפלת שלטון החמאס במבצע "צוק איתן", או הימנעות מ"הפלת חזבאללה על ברכיו" במלחמת לבנון השנייה.

ואולם, יכולות להיות גם הצעות צבאיות עם תפוקות "גדולות" יותר, ובהן כיבוש שטח והשמדה מסיבית של יכולות צבאיות, שאינן מחייבות את הפלת שלטון הארגון, במסגרת דרישה מדינית "קטנה". אמנם השמדת יכולות צבאיות, בתור דרישה מדינית, יכולה להיות דרישה "גדולה", אך כאן הנושא המדיני ממוקד בהישג ברמת האסטרטגיה רבתי בתחום השלטוני, ולא בתחום הצבאי. פעולות מן הסוג הזה מחייבות את הצבא לתכנן הישג צבאי משמעותי, שייכתן שגם יחייב הפעלת כוח ניכרת.

מרחב אי-ההלימה נוסף שבו ניתן לפתח את השיח הצבאי הוא מרחב הדרישה המדינית "הגדולה" וההישג הצבאי "הקטן". בהתאמה לדוגמה הקודמת, במרחב הזה תהיה הדרישה המדינית בשינוי אסטרטגי של המצב מיסודו, למשל, הפלת שלטון הארגון, והצבא יציע כלי "קטן", שמוערך באופן כזה שיכול להשיג את ההישג הדרוש. דוגמאות לכך הן חלק מפעולות המב"ם (העברת מודיעין קונקרטי לפעולות ממוקדות) והלחימה החסויה והחשאית.

תרומת ההצעה לצה"ל

להצעה הזאת יש כמה תרומות לצה"ל:

1. הצעה זו מהווה מסגרת תיאורטית נוחה להסבר מדוע ברמה הטקטית נדרשת הכרעה צבאית גם כאשר הדרישה המדינית בנוגע לאויב מוגבלת. בכך מוקנה בסיס לגמישות מחשבתית בתכנון ובהפעלת הכוח בכל רמות המלחמה.
2. הצעה זו מקנה לדרג המדיני גמישות רבה יותר בהגדרת דרישותיו מן הדרג הצבאי, מפני שההצעה אינה מחשקת את רמות המלחמה השונות לאופי צבאי מסוים של המבצעים. כך למשל יוכל הדרג המדיני לדרוש תכנון צבאי המשמיד את היכולות הצבאיות של האויב שמולו, ללא קשר להפלת משטרו. במקרים אלו, של תכנון במרחבי אי-ההלימה, יש לקיים מנגנוני המרה שיאפשרו לגשר על הפער בין התכנון המדיני לתכנון הצבאי, ויגרמו לשני הדרגים לפעול בתיאום. כמו כן, דווקא במרחבים האלה נדרש לגבות את הפעולה הצבאית בכלים "רכים" - תודעתיים, כלכליים ומדיניים,

הזה אי-ההגבלות היו זהות ברמות המלחמה השונות. 4. ההתמודדות הצבאית של ישראל עם ההתקוממויות העממיות ביהודה ושומרון שייכת למרחב ההלימה "הקטן". הדרג המדיני ככלל ביקש להכיל את האירועים ולהשיב את הסדר על כנו, לא היה מעוניין בשינויים אסטרטגיים כלשהם, אלא להיפך - לשמר את הסטטוס קוו השלטוני והביטחוני בשטחי יהודה ושומרון. הדרג הצבאי השיג הישגים "קטנים" של הכלת האירועים והשבת הסדר, הישגים שלרוב סיפקו את הצורך המדיני. לפיכך המקרה הזה מהווה דוגמה למרחב ההלימה "הקטן".

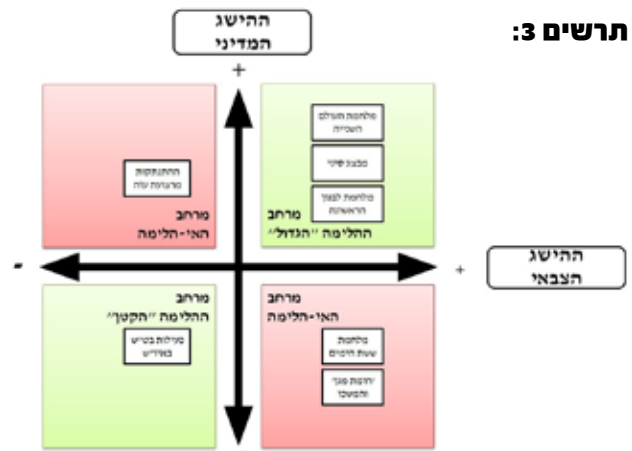
באופן כללי, מרחבי ההלימה תואמים את הגישות שהוצגו לעיל ב"אסטרטגיית צה"ל" ובתורת המבצעים המוגבלים. הגישה המוגדרת שם מתייחסת למרחבי ההלימה שבהם יש חפיפה בין הדרישה המדינית להישג הצבאי. לפיכך נקבע ב"אסטרטגיית צה"ל" שכאשר הדרג המדיני מדבר על מבצע מוגבל - הוא יהיה מוגבל גם במובן הצבאי.

עם זאת, קיימים מרחבי אי-ההלימה שבהם אין, וגם לא נדרשת, חפיפה בין היעד המדיני לתפוקה הצבאית. דוגמאות לכך הן:

1. מלחמת ששת הימים, שתוארה לעיל, היא דוגמה למצב שבו לדרג המדיני היו מטרות מלחמה "קטנות" של השבת המצב לקדמותו, אך ההישגים הצבאיים היו גבוהים מאוד.
2. ההתמודדות של צה"ל עם הלחימה וטרור המתאבדים מאיו"ש, לפני מבצע "חומת מגן", במהלכו ואחריו היא דוגמה למרחב אי-ההלימה. בעוד שלדרג המדיני היו מטרות "קטנות" - שלא כללו את הפלת משטר תנועת פתח או שינוי מצב אסטרטגי כמו החלת ריבונות ישראלית על יהודה ושומרון - הדרג הצבאי השיג הישג "גדול" מאוד, שיש המכנים אותו הכרעה של הכוח הצבאי של פתח. ההכרעה הזאת הביאה למצב של שקט כמעט מוחלט מצידם של הארגונים האלה, שבא לידי ביטוי בירידה חדה של הטרור מיהודה ושומרון ואף בתוך האזור למשך תקופה ארוכה.
3. ההתנתקות מרצועת עזה ומצפון השומרון היא מקרה שבו התבקש שינוי אסטרטגי "גדול" מבחינת המצב, אך הפעלת הכוח בו הייתה "קטנה". זו אמנם דוגמה מעולם אחר, שבו הכוח הצבאי הופעל לא נגד אויב, אך גם היא מצביעה על המגוון המורכב של הפעלות הכוח במרחבי אי-ההלימה.

התרשים הבא ממקם את הדוגמאות האלו על התרשים הדרג-מדיני שתואר לעיל.

תרשים 3:

חסן נצראללה, יולי 2017. מבצע "צוק איתן" ומלחמת לבנון השנייה מדגימים את האופן הזה בכך שההישג הצבאי בהם היה מוגבל, בהתאמה לדרישה מדינית מוגבלת. שבאה לידי ביטוי בהימנעות מהפלת שלטון החמאס במבצע "צוק איתן", או הימנעות מ"הפלת חזבאללה על ברכיו" במלחמת לבנון השנייה

מבצעים הן במפקדה הכללית (באופן עצמאי ועם הדרג המדיני) והן במפקדות הראשיות. כך, למשל, יש לתכנן משחקי מלחמה ואימוני מפקדות נייחים, שיתרגלו את המפקדים והמפקדות בתחומים הללו. כמו כן יש צורך בתרגילים במפקדות הניידות בצה"ל כדי שיוכלו להיערך למשימות הנדרשות מהן.

סיכום

בחיבה הצבאית יש בעיה תיאורטית הגורמת לקיבוע בתכנון הצבאי, ומהותה ראייה מדרגית חד־ממדית של הקשר בין הדרג המדיני לדרג צבאי. יש לאמץ גישה שתבחן את הקשר הזה בצורה דו־ממדית המקנה גמישות בתכנון מבצעים צבאיים ובביצועם. החלת הגישה על התכנון הצבאי יכולה לסייע לגיוון הפתרונות המוצעים על־ידי צה"ל ולהרחבתם, ובכך להגדיל את הגמישות הצבאית ולאפשר לצה"ל, ואף לחייב אותו, לתכנן ולהציע כלים מכריעים גם במבצעים האלה. בנוסף, ההצעה יכולה להרחיב את השיח לא רק בנוגע למבצעים המוגבלים, אלא גם בנוגע לכל סוגי המבצעים האחרים בכך שהיא מנתקת את הקשר החד־ערכי בין הדרגים לבין ההישגים הנדרשים בכל דרג, ומגדילה כך את הגמישות המחשבתית, התכנונית והביצועית.

* אני מבקש להודות לרח"ט תוה"ד, תא"ל מוטי ברוך, על הכוונת המחקר וההערות במהלך הכתיבה; לתא"ל יעקב בנג'ו, מפקד אוגדה 36; לתא"ל (מיל') ד"ר מאיר פינקל, מפקד מרכז דדו; לאל"ם (מיל') שי שבתאי; לסא"ל (מיל') ד"ר עדו הכט; לסא"ל דותן דרוק, רע"ן תר"ל בזרוע היבשה ולד"ר זאב אלרון

ההערות למאמר הזה מתפרסמות באתר הוצאת מערכות

3. צה"ל חייב לתכנן מגוון כלים צבאיים לכל דרישה מדינית ולבנות לשם כך את הכוח - הן במרחבי הלימה והן במרחבי אי־הלימה. ההצעה הזאת מאפשרת באופן מיוחד גמישות בבניית יכולות צבאיות בעלות תפוקה "גדולה" גם למבצעים מוגבלים, בלי שאלה יהיו מוגבלים למנעד צר של פעולות צבאיות.
 4. יש צורך לחזק את יכולת התכנון המבצעי והאסטרטגי של צה"ל במפקדות הראשיות ואף במפקדות הכפופות להן. הסיבה לכך היא הצורך לברר את הדרישה המדינית מהפעולה הצבאית וכן את ההישג הנדרש מהפעלת הכוח הצבאי. כיום, גופי התכנון במפקדות הראשיות אינם חזקים דיים בהיבטים האלה, והמבנה שלהם וכן מיקומם בארגון ביחס למפקד אינם מתאימים לצורך. הדבר אינו מחייב הגדלה של המפקדה. שינויים בהכשרת בעלי התפקידים הקיימים - לרבות המפקדים - יכולה לאפשר את שיפור התכנון.
 5. התאמה של בניין הכוח הצבאי לקיום מבצעים צבאיים "גדולים" גם במסגרת דרישה מדינית "קטנה". ההתאמה נדרשת בכמה היבטים, למשל: יכולת הגעה קרקעית אלימה ומוגנת למרכזי ערים וביצוע פעולות משמעותיות שם; יכולת הרס ממוקדת לפי צרכים אסטרטגיים - מן האוויר, הים והיבשה - בערים וביישובים תוך שמירה על נזק אגבי מועט; קישוריות רב־זרועית שתאפשר מיצוי של יכולות הקיימות בזרועות מקבילות לשם שיפור התכנון והפעלת הכוח.
- בהקשרים אחרים של בניין הכוח נדרש לתרגל את התכנון והביצוע של

